

Nr 42.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188 med hemställan om bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna om restitution i vissa fall av tilläggsskatt å bensin, som användes vid jordbrukets drift, jämte i anslutning härtill väckta motioner.

I en den 24 mars 1949 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 188, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med de grunder, som angivits i propositionen, förordna om restitution av tilläggsskatt å sådan bensin, som förbrukas vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1949—den 30 juni 1950.

Beträffande vad departementschefen vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anfört får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Till utskottets behandling ha överlämnats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna I: 300 av herr *Isaksson* m. fl. och II: 383 av herr *Hedlund* i Rådomb. fl., vari hemställts — efter erinran att en särskild utredning påginge om rätt till restitution av skatt å bensin, som användes vid jordbruket eller yrkesmässigt bedrivet fiske — »att riksdagen, därest beslut fattas i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition nr 24 om fortsatt giltighet av förordningen av den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker, i avvaktan på slutförandet av sakkunnigutredningen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att förordna om restitution av tilläggsskatten å all bensin, som förbrukas i jordbruksdriften och inom det yrkesmässigt bedrivna fisket, samt därvid vidtaga de förenklingar i det nuvarande restitutionsförfarandet, som synas påkallade»;

2) de likalydande motionerna I: 306 av herr *Karl Andersson* m. fl. och II: 392 av herr *Skoglund* i Umeå m. fl., vari hemställts, »att riksdagen ville besluta, att restitution av tilläggsskatten å den bensin, som använts vid yrkesmässigt fiske under tiden 1 maj 1948—30 april 1949, skall ske med ett belopp av 22 öre per liter»; samt

3) motionen II: 384 av herr *Utbulst* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen ville besluta uppdraga åt Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för genomföran-

det av en restitution av tilläggsskatten å sådan bensin, som använts vid framdrivande av motorbåt för yrkesmässigt utövande av fiske under tiden från och med den 1 maj 1948 till och med den 30 april 1949, med 22 öre per liter i huvudsaklig överensstämmelse med vad de sakkunniga anfört i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 mars 1949».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 300, II: 392 och II: 384.

Beträffande gällande bestämmelser om skatt å bensin samt om restitution av erlagd bensinskatt må följande nämnas.

Beskattning av bensin regleras genom förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit (jfr SFS 1948: 368). Skatten å bensin — som ursprungligen utgick med 6 öre för liter och därefter successivt höjts — har sedan den 1 januari 1946 utgjort 18 öre för liter.

Enligt förordningen den 5 mars 1948 (nr 81) om tilläggsskatt å bensin skall — utöver nyssnämnda skatt av 18 öre för liter — från och med den 1 april 1948 utgå tilläggsskatt å bensin med 27 öre för liter. De i 1929 års förordning meddelade bestämmelserna rörande skatt å bensin skola tillämpas jämväl i fråga om tilläggsskatten.

Rätten till restitution av skatt å bensin regleras i 5 § 1929 års förordning. Enligt vad i nämnda paragraf stadgas må restitution av skatt åtnjutas i följande fall, nämligen:

a) för bensin eller motorsprit, som i oförändrat skick utföres till utrikes ort eller svensk frihamn;

b) för bensin eller motorsprit, som med eller utan tillsats av annat ämne användes för framdrivande av tåg eller fordon å järnväg eller av luftfartyg, härunder inbegripet start av icke motordrivet flygplan, eller av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske;

c) för bensin och motorsprit, som vid tillverkning av motorer användes för avprovning av motorer å provbädd eller å annan dylik anordning utan att därvid transportmedel framföres; samt

d) för bensin, som med eller utan tillsats av annat ämne användes för annat tekniskt ändamål än motordrift.

I 6 § 1929 års förordning föreskrives, att restitution i det under a) angivna fallet må åtnjutas allenast för så vitt utförseln omfattar en myckenhet av minst 500 liter bensin eller motorsprit på en gång. Vidare stadgas i samma paragraf, att restitution i fall som avses under b)—d) må åtnjutas allenast i den omfattning och på de villkor Konungen bestämmer, samt att — där beträffande förbrukning av bensin inom viss näringsgren ur kontrollsynpunkt eller eljest på grund av särskilda omständigheter hinder möter mot restitution — Konungen äger föreskriva, att i stället återbäring skall ske sålunda, att visst med hänsyn till beräknad förbrukning bestämt belopp

skall efter förordnande av Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, användas för näringsgrenens främjande.

I kungörelsen den 26 juni 1948 (nr 370) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit har Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser angående återbäring av sådan skatt. Sålunda stadgas i sagda kungörelse bl. a., att i de under b)—d) omnämnda fallen — förutom såvitt angår bensin eller motorsprit, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske — vederbörande förbrukare i regel äger rätt till restitution med skattens hela belopp. I 5 § nämnda kungörelse föreskrives emellertid att sådan restitution icke må åtnjutas för mindre myckenhet än 500 liter för varje kvartal. Beträffande återbäring av skatt å bensin eller motorsprit, som användes för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt fiske, skall enligt 9 § samma kungörelse gälla vad Kungl. Maj:t och riksdagen därom för varje budgetår besluta. Enligt 7 § skall kostnaden för kontrollen över restitutionen bestridas av den som begagnar sig av rätten till restitution.

I årets statsverksproposition (nionde huvudtiteln) har gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt upptagits till samma belopp som föregående budgetår eller 360 000 kronor. I samband med framläggandet av förslaget om nämnda gottgörelse har föredragande departementschefen erinrat om att chefen för finansdepartementet, med stöd av Kungl. Maj:ts den 12 november 1948 lämnade bemyndigande tillkallat särskilda sakkunniga för att utreda frågan om skatterestitution för bensin, som användes för jordbrukets drift och för yrkesmässigt bedrivet fiske, och därjämte uttalat att, då denna utredning icke syntes kunna slutföras inom sådan tid att därå grundade förslag kunde underställas 1949 års riksdag, hänsyn endast borde tagas till den ordinarie bensinskatten vid beräkning av ifrågakvarande anslag.

Vad angår tidigare förslag om införande av rätt till restitution av bensinskatt vill utskottet nämna följande.

I skrivelse den 5 april 1935 till chefen för jordbruksdepartementet framlade 1933 års fiskeritutredning visst förslag om restitution av skatt å bensin, som använts för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske. Enligt detta förslag skulle restitution kunna ske direkt till de fiskare, som för nämnda ändamål förbrukat bensin. Fiskare, som önskade restitution, skulle vara skyldiga att före viss dag, förslagsvis den 1 februari, till lantbruksstyrelsen ingiva ansökning om restitution av skatt å den bensin, som under föregående år använts för yrkesmässigt fiske. Ansökningen skulle avgivas enligt ett av lantbruksstyrelsen fastställt formulär samt innehålla uppgifter om inköp av bensin under det gångna året, verifierade av vederbörande försäljare, ävensom på heder och samvete avgiven förklaring från sökanden om hur stor del av denna bensinkvantitet som använts för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske. Sökanden skulle vidare lämna uppgift om motors fabrikat och maskinstyrka samt

om vilka fisken han under sagda år idkat och under vilka tider de bedrivits. Lantbruksstyrelsen skulle pröva ansökningen samt bestämma huruvida restitution skulle utgå och, där så vore fallet, fastställa restitutionsbeloppet.

I sitt den 21 oktober 1937 avgivna betänkande rörande fiskerinäringens avsättningsförhållanden (SOU 1937: 41) anslöt sig 1935 års fiskeriutredning till nyssnämnda förslag. Enligt utredningens mening borde dock restitutionen utsträckas till att gälla all bensin, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske. I anslutning till ett av utredningen framlagt förslag om inrättande av en särskild fiskeristyreelse föreslog utredningen även den ändringen i det tidigare förslaget, att fråga om restitution av bensinskatt skulle prövas av fiskeristyrelsen.

1937 års automobilskatteutredning, som efter remiss avgav yttrande över 1935 års fiskeriutrednings förslag, anförde i sitt betänkande (SOU 1937: 53) — vari bl. a. föreslogs en höjning av bensinskatten från 10 till 12 öre per liter — i nu ifrågavarande hänseende följande.

Automobilskatteutredningen har verkställt vissa undersökningar för utredning av huruvida och i vad mån det vore möjligt att genom tillsats av färgämne till bensin, som användes för sjötrafik, skilja denna bensin från sådan, som användes vid automobildrift. De verkställda undersökningarna ha givit vid handen, att ett dylikt förfarande visserligen är tekniskt genomförbart, men att det skulle komma att medföra betydande svårigheter att åvägabringa effektiv kontroll över att för sjötrafik avsedd bensin icke användes för automobildrift. Vid sådant förhållande har utredningen icke ansett sig kunna förorda införande av färgning av bensin.

Då den föreslagna höjningen av bensinskatten kommer att kännbart träffa fiskerinäringen, synes önskvärt, att restitution av skatt å bensin, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske, kan verkställas direkt till förbrukaren. Mot det av 1935 års fiskeriutredning framlagda förslaget till restitutionsfrågans ordnande beträffande bensin, använd för nu angivet ändamål, har automobilskatteutredningen ej annan erinran än att utredningen anser, att restitutionsförfarandet, i varje fall så länge särskild fiskeristyreelse ej finnes inrättad, lämpligen bör överlåtas åt tullverket. Huruvida dessa restitutionsärenden skola handläggas centralt av generaltullstyrelsen eller av tullverkets lokalförvaltningar innefattar ett spørsmål, vartill utredningen ansett sig ej ha anledning fatta ståndpunkt.

På grund av det anförda får automobilskatteutredningen tillstyrka bifall till 1935 års fiskeriutrednings ifrågavarande förslag om restitution av skatt erlagd för bensin, som förbrukats vid yrkesmässigt utövande av fiske, med den ändring blott att frågor om restitution av erlagd bensinskatt skola prövas av tullverket.

Över automobilskatteutredningens förenämnda förslag avgåvos efter remiss yttranden av ett flertal myndigheter. Förslaget tillstyrktes av lantbruksstyrelsen samt länsstyrelserna i Södermanlands och Jönköpings län. Flertalet remissinstanser ställde sig emellertid avvisande till förslaget och avstyrkte detsamma. Av innehållet i yttrandena må här återgivas följande.

Statskontoret yttrade bl. a. följande:

Det nu framkomna förslaget till ett restitutionsförfarande bygger på de av fiskarena på heder och samvete avgivna uppgifterna angående bensinförbrukningen vid utövandet av yrkesmässigt fiske. Såvitt statskontoret kan

finna saknar statsverket nära nog varje möjlighet att utöva effektiv kontroll över de lämnade uppgifternas riktighet. Ämbetsverket förmenar, att ett dylikt intygsförfarande är förenat med alltför påtagliga risker för missbruk för att kunna tillrådas, och anser det näppeligen kunna försvaras att utsätta betydande grupper av yrkesutövare för de moraliska påfrestningar, som äro därmed förbundna. Även för en samvetsgrann fiskare lär det för övrigt erbjuda vissa svårigheter att avgöra, i vilken utsträckning den av honom förbrukade bensinen använts vid utövande av yrkesmässigt fiske och ej för annan motorbåtstrafik.

Till stöd för förslaget om direkt restitution har åberopats, att ett sådant restitutionsförfarande befunnits möjligt att genomföra i våra grannländer Danmark och Norge. Såvitt statskontoret kan finna av de lämnade uppgifterna innebär förfarandet i dessa länder en högre grad av trygghet mot missbruk än enligt förslaget, i Danmark genom att ansökningarna skola ingivas till de i de lokala fiskeriförhållandena väl insatta fiskerikontrollörerna, och i Norge dels genom att restitution medgives endast fiskare, införda i fiskaremantalet, dels ock genom att kontrollen utövas av lokal polismyndighet.

Statskontoret måste därför ställa sig avvisande till förslaget om direkt restitution av bensin, förbrukad vid utövandet av yrkesmässigt fiske. Skulle likväl denna utväg anses böra tillgripas, vill ämbetsverket förorda, att endast en del av skatten, förslagsvis 6 öre per liter, restitueras till fiskarne. Härigenom skulle en avsevärd skattelindring ernås på samma gång som frestelsen till missbruk av restitutionsrätten komme att minska. En förutsättning för dylik restitution bör emellertid enligt ämbetsverkets mening vara, att den första kontrollen och granskningen av restitutionsansökningarna överlämnas till någon i de lokala förhållandena insatt myndighet, förslagsvis landsfiskalerna. Den del av skatten, som icke direkt återbetalas, lär — liksom nu är fallet — kunna ställas till förfogande att användas för fiskerinäringens främjande.

Generaltullstyrelsen riktade en ingående kritik mot förslaget i förevarande del och anförde därvid i huvudsak följande:

Att i här åsyftade fall utan vidare tillämpa samma ordning som gällde vid restitution av skatt för s. k. industribensin läte sig icke göra. Vid nämnda restitution grundades kontrollen på granskning av vederbörande industrieforetags bokföring, vilken i allmänhet icke ägde nöjaktig motsvarighet hos fiskerinäringens utövare, och restitution beviljades endast för en minimikvantitet av 500 liter i kvartalet, vilket förhållande, tillämpat å fiskerinäringen, skulle göra rättigheten värdelös för ett mycket stort antal fiskare. Att å andra sidan ställa industrien och fiskerinäringen på detta speciella område under olika villkor skulle knappast kunna te sig fullt rättvist. Den s. k. industribensinen användes ofta inom småindustrier och andra smärre företag, vilka i allmänhet på grund av minimikvantitetsbestämmelsen vore uteslutna från all restitutionsrätt.

Enligt styrelsens mening kunde det föreliggande förslaget om direkt restitution till fiskerinäringens utövare icke betraktas såsom godtagbart ur statens synpunkt. Det skulle lämna så avsevärda luckor i kontrollen, att därigenom direkt uppmuntrades till missbruk. Med hänsyn härtill och då bensinskatten även efter den ifrågasatta höjningen måste betecknas såsom moderat, åtminstone i jämförelse med vad i de flesta andra länder uttoges i dylik avgift, ville det synas, som om skäl ej föreläge att övergiva det hittills i Sverige tillämpade systemet med kollektiv restitution till fiskerinäringen.

Givetvis vore härvid från styrelsens sida ej någon erinran att göra mot att det nuvarande beloppet av denna restitution, 90 000 kronor, höjdes upp emot den summa, som belöpte å fiskerinäringens hela bensinkonsumtion, förslagsvis uppskattad till ett par hundratusen kronor.

Skulle emellertid styrelsens uppfattning ej vinna gillande, ville styrelsen i allt fall hava påvisat vissa uppenbara olägenheter, som komme att föreligga, därest det ålades tullverket att ombesörja direkt restitution till fiskare. Enligt styrelsen under hand tillställda uppgifter skulle antalet fiskebåtar, framdrivna med bensin, uppgå till över 4 600 med inombordsmotor och över 2 600 med utombordsmotor. Till jämförelse kunde meddelas, att antalet näringsidkare, som begagnade sig av restitution för s. k. industribensin, beräknades uppgå till allenast 200 å 300. Redan antalet fiskare skulle göra det omöjligt för tullverket att ingå på någon närmare kontrollverksamhet, vilken för övrigt skulle äga föga stöd i objektivt påvisbara fakta. Härtill komme fiskarnes stationering ute på kusterna, ofta fjärran från tullkamrarnas förläggningssorter. Kostnaderna för tulltjänstemäns eventuella resor för närmare granskning — sådana som förekomme på industrirestitutionens område — skulle antingen uppsluka vinsten av restitutionen eller, om de mot eljest gängse principer lades på det allmänna, vålla detta en ekonomisk uppoffring, som ej stode i rätt förhållande till de intressen, vilka vore i fråga.

Styrelsen funne sig därför bestämt böra avstyrka det föreliggande förslaget om tullverkets befattning med bensinskatte-restitution åt fiskerinäringens utövare.

I stället kunde det måhända, därest förslaget om inrättande av en särskild fiskeristyreelse av statsmakterna lämnades utan avseende, befinnas genomförbart, att lantbruksstyrelsen bleve betrodd med ifrågavarande förvaltningsbestyr, särskilt om desamma kunde ordnas — i stället för i restitutionsform — såsom en genom lämpliga mellanhänder skeende distribution till fiskarne av skattefri bensin. En närmare utredning härom syntes ej vara ur vägen. Särskilt borde därvid tagas under omprövning i vad mån medverkan skulle kunna lämnas från lokala fiskerifunktionärer, såsom hushållningssällskapens instruktörer och konsulenter, vilka hade direkt kontakt med fiskerinäringens utövare.

Även *kommerskollegium* avstyrkte förslaget i nu ifrågavarande del samt hänvisade till ett av kollegiet avgivet yttrande över 1935 års fiskeritutrednings betänkande. I nämnda yttrande hade kollegiet anfört, bl. a., att det föreslagna restitutionsförfarandet vore förenat med den allvarliga olägenheten, att kontrollen över att restitution ej orättmätigt ånjötes knappast syntes kunna ordnas på fullt tillfredsställande sätt, även om rätt vidlyftiga anordningar träffades i detta syfte. Däremot hade kollegiet intet att invända mot att till fiskerinäringens främjande ansloges ett belopp av automobilskattemedlen, som i stort sett kunde anses motsvara skatten å bensin, förbrukad vid yrkesmässigt utövande av fiske.

Länsstyrelsen i Blekinge län sade sig i anslutning till ett av *Blekinge läns havsfiskeförening* avgivet yttrande i frågan vilja på det kraftigaste understryka angelägenheten av att restitution även i fortsättningen måtte ske i enlighet med dåvarande bestämmelser. Länsstyrelsen yttrade vidare bl. a.:

Vad Blekinge län anginge hade de återburna medlen år efter år oavkortade tillfallit länets havsfiskeförening. Dessa medel kunde alltså betraktas som indirekta medlemsavgifter just från de fiskare, som finge mest nytta av

medlens användning. Länsstyrelsen kunde vitsorda, att havsfiskeföreningen på ett utmärkt sätt förmedlat dessa medels användning till det blekingska fiskets fromma, och det synes ej sakna sin psykologiska betydelse att det varit fiskarnes egna förtroendemän som på detta sätt tillerkänts bestämmanderätten beträffande medlens tillgodogörande. Väl hade i 1935 års fiskeritrednings betänkande föreslagits, att av de bensinskattemedel, som uttoges av sjötrafiken, ett belopp av 90 000 kronor — alltså samma belopp som det, vilket för närvarande högst finge utgå som restitution av bensinskatt beträffande fiskebåtar — skulle efter Kungl. Maj:ts bestämmande få användas till fiskerinäringens befrämjande »såsom gottgörelse för den skada, som vållas fisket av motorbåtstrafiken». I betänkandet finnes dock ej därutöver någon antydning om till vilka slag av fisket befrämjande åtgärder, som dessa medel skulle utgå, varför det vore ovisst, om utsikt förefunnnes att av dessa nya medel skulle kunna till förfogande för länets havsfiskeförening ställas ungefär lika stort belopp som hittills. Men även om så skulle vara fallet, hölle länsstyrelsen före, att den nytta, som havsfiskeföreningen hittills utträttat, varit så stor och att behovet av ytterligare åtgärder i denna riktning vore så framträdande, att föreningen vore väl förtjänt av att — på sätt skulle möjliggöras genom båda dessa 90 000 kronors anslag — få sitt årliga statsbidrag fördubblat, och länsstyrelsen ansåge sannolikt att förhållandet i detta hänseende vore likartat även i de andra län, som berördes av denna fråga.

Länsstyrelsen i Örebro län instämde i ett av *länets hushållningssällskaps förvaltningsutskott* avgivet yttrande, däri anförts:

Förvaltningsutskottet ansåge sig böra avstyrka förslaget att restitution av bensinskatt skulle ske till sötvattensfiskarne direkt. De penningbelopp, vilka på så sätt skulle restitueras till varje fiskare som använt bensin vid fisket, skulle bliva ganska små och betyda ganska litet för de enskilda fiskarne. För Örebro läns del representerade likvisst det sammanlagda beloppet en summa av ca 2 000 kronor, vilken utan varje avdrag för förvaltnings- eller resekostnader användes till gemensamt gagn för fiskarne huvudsakligen i form av fiskodlingsåtgärder. Det ville synas, att större allmänt gagn, jämväl för fiskarne, vunnes genom medlens användning på detta sätt än om de skulle plottas bort i småposter enligt det föreliggande förslaget. Detta senare skulle säkerligen också medföra större utgifter för kontroll, varigenom dividenderna för de enskilda fiskarne skulle ytterligare minskas. Någon vinst av förslaget kunde förvaltningsutskottet alltså icke se men väl olägenheter och tyngande kontroll.

I *proposition nr 234 till 1938 års riksdag* framlade Kungl. Maj:ts förslag till ändrade bestämmelser rörande automobilbeskattningen. I propositionen upptogs till behandling även frågan om ändrade regler för restitution av bensinskatt till fiskets utövare. Efter att ha redogjort för automobilskatteutredningens förslag och innehållet i remissyttrandena anförde departementschefen följande:

Rätt till restitution av skatt för bensin, använd för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske, tillkom ursprungligen genom beslut vid 1927 års riksdag. I den proposition, nr 173, vari förslag härom framlades för riksdagen, anförde föredragande departementschefen, bl. a., att ett godtagbart uppslag till lösande av frågan om restitution direkt till fiskarbefolkningen då ännu icke framkommit men att en kollektiv restitu-

tion till fisket syntes kunna ifrågakomma och vara ägnad att rätt väl tillgodose fiskarnes gemensamma intressen. Detta uttalande synes alltjämt äga tillämpning. Liksom tidigare uppslag till lösning av denna fråga lider det nu föreliggande förslaget onekligen av den svagheten, att det, för åvägbringande av en något så när nöjaktig kontroll från statens sida över att restitutionsrätten icke missbrukas, skulle erfordras vidtagande av åtgärder, vilka icke stå i rimligt förhållande till den jämförelsevis ringa fördel, som förslaget skulle kunna bereda varje enskild fiskare. Vid frågans bedömande bör vidare beaktas, att den nuvarande kollektiva restitutionsformen ansetts vara att föredraga även på håll, som direkt representera fiskerinäringens intressen. Därest direkt restitution medgives för fiskarbefolkningen, skulle samma förmån icke gärna kunna förvägras vissa andra grupper av bensinförbrukare, såsom motorbåtsägare, vilka icke äro fiskare, jordbrukare med flera. Det behöver icke närmare utvecklas, vilka svårigheter i kontrollhänseende en dylik utsträckning av restitutionsrätten skulle medföra. Det förtjänar framhållas, att vid årets riksdag motionsvis framförts krav på skattefrihet för bensin, som förbrukas uteslutande i jordbruksdrift.

I sitt av 1938 års riksdag godkända betänkande nr 16 — vari bl. a. förordats en höjning av bensinskatten från 10 till 12 öre — anförde 1938 års bevillningsutskott bl. a. följande:

Den av utskottet förordade höjningen av bensinskatten kommer givetvis att träffa icke blott ägare av motorfordon utan även andra grupper av bensinförbrukare, såsom utövare av yrkesmässigt fiske, jordbrukare, motorbåtsägare med flera. I syfte att söka undanröja verkningarna av bensinskatten för sjötrafiken har automobilskatteutredningen verkställt undersökningar angående möjligheten att genom tillsats av färgämne till bensin, som användes för nämnda trafik, skilja denna bensin från sådan som användes vid automobildrift. Ett dylikt förfarande har visserligen visat sig vara tekniskt genomförbart, men utredningen har, med hänsyn till svårigheten att åvägbringa en effektiv kontroll över att färgad bensin ej användes för automobildrift, icke ansett sig kunna förorda bestämmelser om färgning av bensin. För tillgodoseende av fiskarens intresse har automobilskatteutredningen i huvudsak förordat av 1935 års fiskeritutredning framlagt förslag om restitution av skatt å bensin, som förbrukas i yrkesmässigt fiske, direkt till de fiskare, som för angivet ändamål använt bensin. I åtskilliga yttranden över detta förslag hava starka betänkligheter anförts mot detsamma, och en del representanter för fiskerinäringen hava ansett den nuvarande kollektiva restitutionsformen vara att föredraga. Departementschefen har av anförda skäl ansett sig icke kunna biträda utredningens förslag utan förordat bibehållande av det nuvarande kollektiva restitutionsförfarandet.

Av det anförda framgår, att det är förenat med stora svårigheter att upphäva verkningarna av bensinskatten för andra bensinförbrukare än dem som jämlikt skattens syfte skola därav beröras. För fiskarens vidkommande synas olägenheterna av bensinskatten i stort sett hava undanröjts genom den nuvarande kollektiva restitutionen av nämnda skatt. Därest den av utskottet förordade höjningen av bensinskatten godkännes av riksdagen, förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t kommer att taga under omprövning frågan om storleken av det belopp, som efter skattehöjningen bör kollektivt restitueras till fisket.

I två vid 1938 års riksdag väckta likalydande motioner I: 53 (av herr Anton Pettersson m. fl.) och II: 51 (av herr Werner i Höjen m. fl.) hemställdes,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t göra framställning om utredning och förslag angående på vilket sätt bensin som förbrukades uteslutande i jordbruksdrift skulle kunna befrias från att belastas av för vägväsendet avsedd beskattning.

1938 års bevillningsutskott, som upptog förevarande motioner till behandling i samband med propositionen nr 234 angående ändring i 1922 års förordning om automobilskatt m. m., anförde i sitt förut omnämnda betänkande nr 16 bl. a., att utskottet förutsatte att Kungl. Maj:t komme att ägna uppmärksamhet åt frågan, huruvida det vore möjligt att vidtaga några åtgärder till lindrande av bensinskattens verkningar för — förutom yrkesfiskare — andra förbrukare, som rätteligen icke borde drabbas av skatten.

På hemställan av utskottet lämnade 1938 års riksdag motionerna utan åtgärd.

I en vid 1939 års riksdag väckt motion II: 309 (av herrar Werner i Höjen och Pettersson i Rosta) hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till sådan ändring i 1929 års förordning om särskild skatt å bensin och motorsprit att i jordbruksdrift förbrukad bensin befriades från erläggande av bensinskatt. I motionen framhölls, att restitutionsfrågan syntes kunna lösas på så sätt att jordbrukare, som i och för sitt jordbruk använde bensin såsom motorbränsle, antingen tilldelades en viss mängd skattefritt motorbränsle, beräknad efter antal hektar åker, eller ock ålades förete giltigt bevis om myckenheten av den bensin som förbrukats, varefter skatterestitution borde kunna ske genom en årsavräkning.

1939 års bevillningsutskott anförde i sitt över bl. a. förevarande motion avgivna betänkande nr 3 i hithörande delar följande.

I motionen II: 309 har framställts krav om skattefrihet för bensin, som förbrukas i jordbruksdrift. I samband med förslaget till omläggning av automobilbeskattningen var samma fråga i anledning av väckta motioner föremål för 1938 års riksdags uppmärksamhet. Av skäl som framgå av den tidigare redogörelsen beslöt riksdagen på hemställan av bevillningsutskottet avslå sistnämnda motioner. Vad angår det i den förevarande motionen framlagda förslaget till lösning av frågan om restitution av skatt å bensin, använd i jordbruksdrift, finner utskottet detta förslag lida av den svagheten att en något så när nöjaktig kontroll över att restitutionsrätten ej missbrukas skulle erfordra åtgärder, vilka ej stå i rimligt förhållande till den relativt ringa fördel, som förslaget skulle komma att bereda varje enskild jordbrukare. Det är vidare givet att, därest sådan rätt medgives jordbrukare, samma förmån icke skulle kunna förvägras andra grupper av bensinförbrukare, vilka rätteligen icke borde drabbas av ifrågavarande skatt. En sådan utsträckning av restitutionsrätten skulle emellertid föranleda ytterligare svårigheter i kontrollhänseende. Enligt vad utskottet inhämtat är den i motionen berörda frågan föremål för närmare övervägande inom lantbruksstyrelsen. På grund härav och då, på sätt 1938 års bevillningsutskott anført, det torde kunna förväntas, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på frågan, anser sig utskottet icke böra förorda bifall till motionärernas hemställan om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i förevarande ämne.

I enlighet med utskottets hemställan lämnades ovannämnda motion II: 309 av 1939 års riksdag utan åtgärd.

I en vid 1940 års riksdag väckt motion II: 174 (av herrar Johansson i Öckerö och Hansson i Hönö) hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av bestämmelserna om restitution av bensinskattemedel till fiskerinäringen, att restitution av nämnda skatt finge i sin helhet utgå direkt till förbrukarna.

På hemställan av bevillningsutskottet (betänkandet nr 42) avslog riksdagen motionen.

Vid 1948 års riksdag väcktes — delvis i anslutning till den då framlagda propositionen med förslag om tilläggsskatten å bensin — ett flertal motioner, däri hemställdes dels att restitution måtte få ske i fråga om skatt för bensin, som användes vid jordbrukets drift, dels ock att bensinskatten måtte borttagas såvitt anginge bensin, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske, eller, om detta icke läte sig göra, att skatten måtte restitueras direkt till förbrukaren.

I anledning av dessa motioner hemställde 1948 års bevillningsutskott (betänkande nr 23), att riksdagen måtte *dels* i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en allsidig och förutsättningslös utredning snarast möjligt rörande frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, som användes vid jordbrukets drift eller för yrkesmässigt bedrivet fiske, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda, *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att — därest praktiska svårigheter icke skulle hindra genomförandet av en dylik restitution — förordna om restitution av tilläggsskatt å sådan bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1948—den 31 mars 1949.

Bevillningsutskottets betänkande godkändes av riksdagen (skrivelse nr 97).

I anslutning till förenämnda bemyndigande har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 uppdragit åt statens livsmedelskommission att i samråd med statens bränslekommission och under beaktande av vad bevillningsutskottet i sagda betänkande anfört skyndsamt utreda frågan om restitution av tilläggsskatt å bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1948—den 31 mars 1949, ävensom att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Efter utredning av frågan har livsmedelskommissionen i samråd med bränslekommissionen i skrivelse den 30 september 1948 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förordna, att restitution av tilläggsskatt å sådan bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 29 april 1948—den 31 mars 1949 (eventuellt även tiden den 1—den 28 april 1948), skulle äga rum i huvudsaklig överensstämmelse med i skrivelsen angivna

riktlinjer. Sedan yttranden över skrivelsen avgivits av vissa myndigheter och sammanslutningar, har Kungl. Maj:t genom särskilt beslut den 12 november 1948 förordnat, att restitution finge äga rum av tilläggsskatt å sådan bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1948—den 31 mars 1949, ävensom uppdragit åt livsmedelskommissionen att — i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som angivits i kommissionens skrivelse den 30 september 1948 — vidtaga erforderliga åtgärder för restitutionens genomförande.

Vidare har Kungl. Maj:t likaledes den 12 november 1948 bemyndigat chefen för finansdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga med uppdrag att utreda frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, som användes vid jordbrukets drift eller för yrkesmässigt bedrivet fiske. Enligt vad som framgår av statsrådsprotokollet i nämnda ärende borde vid utredningen i första hand prövas huruvida med hänsyn till samtliga på frågan inverkan omständigheter jordbrukarna respektive de yrkesmässigt verksamma fiskarna borde lämnas kompensation för de genom bensinbeskattningen uppkommande merkostnaderna i form av skatterestitution eller huruvida kompensation lämpligen borde lämnas i annan form. Vid utredningen borde särskilt prövas huruvida en eventuell restitution skulle avse allenast tilläggsskatten — som ehuru den vore av tillfällig natur likväl kunde antagas komma att utgå även för tid efter den 31 mars 1949 — eller huruvida restitutionen borde avse även den ordinarie bensinskatten.

De sakkunniga ha sedermera tillkallats.

I de vid 1949 års riksdag väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 122 (av herr Emil Petersson) och II: 143 (av herr Jacobsson i Igelsbo m. fl.) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att ett anslag på 675 000 kronor av bensinskattemedel ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för restitution till de fiskare, som förbrukat bensinen. I nämnda motioner har anförts bl. a., att det icke rårde delade meningar om att även tilläggsskatten borde restitueras till fiskarena, liksom nu skedde till jordbrukarna. För att detta skulle kunna ske borde riksdagen redan i år besluta om tilläggsskattens restitution till fiskarena på den bensin, som förbrukats vid yrkesmässigt bedrivet fiske. Några större svårigheter till en rättvis fördelning av denna bensinskatt syntes icke föreligga, bl. a. av den anledningen, att ransonering tillämpades på bensintilldelningen. Anslaget borde genom fiskeristyrelsen fördelas direkt till förbrukarna på sätt som Kungl. Maj:t bestämde.

Jordbruksutskottet har i sitt den 3 mars 1949 dagtecknade utlåtande nr 1 i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar, m. m. under punkten 104:o) anført, att yrkandet i motionerna avsåge restitution till förbrukarna av tilläggsskatten å bensin, som använts eller komme att användas i fisket under tiden den 1 april 1948—den 30 juni 1949. Ehuru motionernas syfte i och för sig vore beaktansvärt, kunde det dock enligt utskottets mening ej anses lämpligt att

föregripa den pågående utredningen. På grund härav hemställde utskottet om avslag å nyssnämnda motioner.

Riksdagen har bifallit vad utskottet sålunda hemställt (riksdagens skrivelse den 19 mars 1949, nr 9).

I en den 1 mars 1949 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrivelse ha *de sakkunniga* föreslagit, att åtgärder måtte vidtagas för genomförande av en restitutionsrätt av tilläggsskatt å sådan bensin, som använts vid framdrivande av motorbåt för yrkesmässigt utövande av fiske under tiden den 1 maj 1948—den 30 april 1949 i huvudsaklig överensstämmelse med vad i skrivelsen anförts. Till motivering för detta förslag ha *de sakkunniga* anför, att då det icke kunde tagas för visst att *de sakkunnigas* slutgiltiga förslag bleve sådant, att det kunde lämpa sig för en retroaktiv tillämpning, hade *de sakkunniga* tagit under övervägande frågan om icke i avvaktan på utredningsresultatet vissa provisoriska åtgärder i fråga om bensin, använd för yrkesmässigt fiske, borde vidtagas.

De sakkunniga ha anför, att ändamålet med automobilskatterna, vartill räknades bensinskatten, hade varit att på motorfordonstrafiken lägga den merkostnad, som denna trafik orsakade vägväsendet. Reglerna om restitution av skatt för bensin, som använts för annat än transporter på väg, hade motiverats med hänvisning till detta för automobilbeskattningen angivna ändamål. Vad gällde tilläggsskatten vore syftet med denna ett annat än vad som angivits vara det för den ordinarie automobilbeskattningen återopade syftet. Tilläggsskatten utgjorde ett led i strävandena att åstadkomma ett budgetöverskott, som hölle köpkraften nere. Den hade också till syfte att åstadkomma en minskning av förbrukningen av drivmedel och därigenom en besparing av utländsk valuta. De medel, som inflöte genom tilläggsskatten, vore avsedda att tagas i anspråk för statens utgifter på kapitalbudgeten. 1948 års bevillningsutskott hade emellertid — liksom konsumtionsskatteberedningen och föredragande departementschefen — framhållit att medlen borde framdeles komma vägväsendet tillgodo. Sedan statsverket övertagit den allmänna väghållningen och svarade för densamma på samma sätt, som för andra allmänna behov, kunde det ifrågasättas, huruvida det resonemang varmed automobilbeskattningen motiverats och vilket medförde, att automobilskattemedlens netto tillgodofördes vägväsendet, längre hade giltighet och om icke automobilskatten i själva verket vore att anse som vilken annan allmän skatt som helst, vars bestånd, storlek m. m. vore att bedöma ur rent statsfinansiella och skattepolitiska synpunkter. *De sakkunniga* vore icke beredda att för närvarande taga ställning till detta spörsmål. *De sakkunniga* ansåge emellertid att ett ställningstagande icke heller vore nödvändigt för att avgöra om ett provisorium borde införas, enär 1929 års förordning, som jämväl gällde i fråga om tilläggsskatten, föreskrev att restitution till fisket i princip skulle ske. Vad som skulle tala emot en restitution vore det särskilda ändamålet med tilläggsskatten. Det kunde emellertid icke anses att en restitution till fiskare skulle motarbeta de mål, man velat vinna med

tillägsskatten, nämligen överbalansering av budgeten och minskning av bensinimporten, enär det rörde sig om små belopp och ringa myckenhet bensin i förhållande till det stora hela.

Härefter ha de sakkunniga övergått till att behandla hur en restitution lämpligen skulle anordnas. De sakkunniga ha härvid förordnat, att den enskilde förbrukaren skulle erhålla direkt återbäring av den av honom erlagda tillägsskatten. Enligt de sakkunniga kunde en individuell restitution anordnas på olika sätt. För sin del föreslog de sakkunniga, att yrkesmässiga fiskare berättigades erhålla restitution med en del av skatten på den myckenhet bensin, som han uppgåve sig ha förbrukat för yrkesmässigt fiske, dock i intet fall på större myckenhet än som motsvarade ransoneringsstilldelningen. Genom att endast en del av skatten restituerades erhöles en godtagbar garanti för att återbetalning icke erhöles av skatt för bensin, som använts för annat än för motorbåtsdrift i samband med yrkesmässigt fiske. En lämplig avvägning ernåddes genom att endast 22 öre per liter återbetalades. På grund av att restitutionsförfarandet anknöte till bensinransoneringen borde restitution medgivas endast för bensin, som inköpts efter den 30 april 1948, då bensinransoneringen började, och till en början omfatta tiden maj 1948—april 1949. Den, som ville komma i åtnjutande av restitution, skulle ingiva ansökan härom till den länsstyrelse, som handhaft ransoneringen beträffande vederbörande, varefter det ankomme på länsstyrelsen att beräkna det belopp, som skulle restitueras. I fråga om ansökningarnas innehåll skulle däri uppgivas den mängd bensin, som förbrukats vid framdrivande av motorbåt för yrkesmässigt fiske. För utbetalandet av restitutionsbeloppet borde medel ställas till Kungl. Maj:ts förfogande av riksdagen. Storleken av det belopp, som erfordrades, kunde icke med säkerhet beräknas. Den under perioden maj 1948—april 1949 i samband med ransoneringen utdelade myckenheten bensin kunde beräknas till 3 500 000 liter. Det för restitutionen erforderliga beloppet kunde under sådana förhållanden uppskattas till 770 000 kronor ($0,22 \times 3,5$ milj.). Det borde ankomma på länsstyrelserna att, efter hand som medel för restitution erfordrades, till Kungl. Maj:t inkomma med hemställan om utanordnande av erforderliga belopp.

Av statsrådsprotokollet i förevarande ärende inhämtas följande.

I en den 14 mars 1949 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrivelse har *statens livsmedelskommission* hemställt, att Kungl. Maj:t ville hos riksdagen utverka, att det för tiden den 1 april 1948—den 31 mars 1949 gällande restitutionsförfarandet beträffande skatt å bensin, som användes vid jordbruket till bensindrivna traktorer, finge tillämpas jämväl under tiden den 1 april 1949—den 31 mars 1950 med vissa i skrivelsen närmare angivna modifieringar avseende bl. a. ändring av den gällande begränsningen i restitutionsrätten till sådana fall, där förbrukningen icke understigit 100 liter i kvartalet. Vid skrivelsen ha fogats dels en framställning från *Sveriges*

lantbruksförbund om restitution av tilläggsskatten för all i jordbruksdrift förbrukad bensin och dels en framställning från *Kronobergs läns hushållningssällskap*, däri föreslagits att restitutionsrätten måtte utvidgas till att avse jämväl tilläggsskatten för bensin till maskiner för stenröjning och annan grundförbättring i jordbruket.

Rörande innehållet i livsmedelskommissionens skrivelse av den 14 mars 1949 samt framställningarna från Sveriges lantbruksförbund och Kronobergs läns hushållningssällskap tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen s. 4—8.

Departementschefen har till stöd för det i propositionen framlagda förslaget anfört bl. a. följande:

»Den i det föregående omnämnda sakkunnigutredningen rörande bl. a. frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, som användes vid jordbrukets drift, kan icke bliva slutförd så tidigt, att ett eventuellt förslag i ämnet kan underställas innevarande års riksdag.

Med hänsyn härtill anser jag mig nu böra förorda, att den hittills gällande restitutionsrätten i fråga om tilläggsskatten å bensin utsträcker sig till att gälla även för tiden efter den 31 mars 1949. Då såsom förut framhållits skärpningarna av de indirekta skatterna föreslagits skola fortbestå under hela nästkommande budgetår, bör nu ifrågavarande restitutionsrätt lämpligen avse tidsperioden den 1 april 1949—den 30 juni 1950.

För rätten att åtnjuta restitution av tilläggsskatt å bensin, som användes under sistnämnda tidsperiod, torde böra gälla i huvudsak samma villkor som föreskrivits beträffande den tidigare beslutade restitutionsrätten. För att undvika de av livsmedelskommissionen påtalade olägenheterna torde dock restitution böra medgivas redan vid en förbrukning av, för helt år räknat, 200 liter bensin. Denna utvidgning torde ur statsfinansiell synpunkt vara av mindre betydelse.

I fråga om livsmedelskommissionens övriga ändringsförslag vill jag erinra om att 1948 års bevillningsutskott i det betänkande (nr 23), som ligger till grund för beslutet om restitutionsrätt för tiden till och med den 31 mars 1949, uppdrog förhållandevis snäva gränser för rätten att åtnjuta restitution. Med hänsyn härtill och då varje utvidgning av rätten till restitution är ägnad att väcka nya krav på restitutionsrätt, anser jag mig i nuvarande ekonomiska läge icke böra tillstyrka att — såsom kommissionen föreslagit — restitutionsrätt införes även för skatt å bensin, som användes för stenröjning m. m. inom jordbruket. Härvid bör även beaktas att tilldelning av bensin för nyssnämnda ändamål sker i annan ordning än den som gäller för bensin till jordbrukets bensindrivna traktorer.

Den nyssnämnda principiella invändningen mot att i nuvarande ekonomiska läge utvidga restitutionsrätten gäller även beträffande förslaget att medgiva restitution för startbensin. I denna del föreligger emellertid jämväl ett annat skäl mot bifall till den föreslagna utvidgningen. Medan den nu gällande restitutionsrätten avser allenast cirka 8 000 traktorer, skulle ett bi-

fall till förslaget om rätt till restitution för startbensin medföra, att antalet restitutionsfall utökades med 30 000 à 40 000. Det är i rådande läge uppenbarligen ett intresse att söka undvika det administrativa merarbete, som en dylik kraftig ansvällning av antalet restitutionsfall skulle medföra. Jag kan sålunda icke heller i denna del tillstyrka en utvidgning av restitutionsrätten. — Jag vill i detta sammanhang även erinra om att den såsom drivmedel för de ifrågavarande traktorerna använda oljan är helt skattefri.

I enlighet med vad sålunda anförts tillstyrker jag, att hos riksdagen utverkas bemyndigande för Kungl. Maj:t att — i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder som i det föregående angivits — förordna om restitution av tilläggsskatt å sådan bensin, som förbrukas vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1949—den 30 juni 1950.

I detta sammanhang torde jag jämväl få anmäla, att de i det föregående omnämnda sakkunniga i skrivelse den 1 mars 1949 föreslagit införande av restitutionsrätt i fråga om viss del av tilläggsskatten å sådan bensin, som använts vid framdrivande av motorbåt för yrkesmässigt utövande av fiske under tiden den 1 maj 1948—den 30 april 1949; restitutionen föreslås till 22 öre för liter. Ett omedelbart genomförande av detta förslag torde emellertid få konsekvenser, vilka icke för närvarande kunna helt överblickas. Därest den föreslagna restitutionsrätten beviljades, skulle detta i viss mån innebära ett föregripande av det slutliga ståndpunktstagandet i denna fråga. Härtill kommer att förslaget i vad angår den tekniska utformningen av restitutionen — vilket förslag innebär att restitutionsärendena skola handläggas i en hittills icke prövad ordning — ännu icke hunnit remissbehandlas. Med hänsyn härtill anser jag mig icke kunna förorda att de sakkunnigas förenämnda förslag nu framlägges för riksdagen. Jag vill härvid framhålla, att det i och för sig icke föreligger något hinder att vid 1950 års riksdag — sedan de sakkunnigas definitiva förslag framlagts och granskats — upptaga frågan om restitution av tilläggsskatt å bensin, som under tid *före* den 1 maj 1949 används vid yrkesmässigt bedrivet fiske.»

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återgivas följande.

I de likalydande *motionerna I: 300 och II: 383* har framhållits, att Sveriges lantbruksförbund i en den 22 februari 1949 dagtecknad skrivelse till livsmedelskommissionen — under åberopande av erfarenheterna rörande verkningarna av Kungl. Maj:ts beslut den 12 november 1948 om restitution av tilläggsskatt å den bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden 1 april 1948—31 mars 1949 — påtalat bristfälligheterna i dessa bestämmelser och framfört betänkligheter mot följderna av det principiellt oriktiga i att endast en viss del av bensinen vore underkastad skatterestitution. Lantbruksförbundet hemställde fördenskull att, därest provisoriet skulle behöva förlängas, restitutionen utsträcktes till att omfatta all i jordbruksdriften förbrukad bensin. I livsmedelskommissionens skrivelse i ärendet till Kungl. Maj:t den 14 mars 1949 förklarade kom-

missionen sig instämma med lantbruksförbundet i att vissa rättviseskäl talade för att även startbensinen bleve underkastad restitution och föresloge, att vid ett fortsatt restituerande av tilläggsskatten under ytterligare ett år vissa modifikationer skulle företagas avseende bl. a. införande av rätt till restitution av skatt å bensin, som användes för stenröjning i jordbruket, och restitutionsrätt för skatten å startbensin. I propositionen föresloge emellertid Kungl. Maj:t en fortsatt restitution av tilläggsskatten under tiden 1 april 1949—30 juni 1950 i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som under föregående år tillämpats. I sin motivering för att icke antaga föreliggande ändringsförslag anförde chefen för finansdepartementet, att varje utvidgning av rätten till restitution vore ägnad att väcka nya krav på restitutionsrätt, och med hänsyn till det nuvarande ekonomiska läget vore en sådan utveckling icke önskvärd. Gentemot denna invändning borde erinras om att tilläggsskatten på de förhållandevis små mängder bensin, som förbrukades i jordbruket och inom det yrkesmässiga fisket, ur statsfinansiell synpunkt vore mindre avgörande, medan den merkostnad i arbetet, som den enskilde förbrukaren finge vidkännas, ofta vore högst avsevärd. Särskilt framträdande vore detta inom skogsbruket och för fiskets utövare. Att det vore principiellt oriktigt och ur flera synpunkter innebure en allvarlig fara att beskatta ett produktionsmedel, som numera spelade en så betydande roll vid jordbrukets rationalisering, vore uppenbart. Såsom ett ytterligare skäl att avstyrka en utvidgning av restitutionsrätten hade chefen för finansdepartementet anfört strävan att söka undvika det administrativa merarbete en ökning av antalet restitutionsfall skulle medföra. Enligt motionärernas förmenande vore det möjligt att förenkla restitutionsförfarandet, vilket syntes kunna ske utan att därför dess effektivitet förringades eller nödig kontroll eftersattes. Det vore sålunda fullt tillräckligt, att skatterestitutionen skedde endast en gång årligen i motsats till att, såsom nu föreslagits, den skulle utgå för avsevärt kortare perioder. Med hänsyn till den anmärkningsvärda restriktivitet, som tillämpades av landets kristidsstyrelser vid tilldelningen av bensin till den egentliga jordbruksdriften, vore det uteslutet, att denna bensin skulle kunna komma till användning för andra ändamål, för vilka skatterestitution icke borde utgå. Tilläggsskatten på den av kristidsstyrelserna beviljade bensinen för jordbruksdrift borde fördenskull kunna restitueras utan särskild ansökan och prövning, vilket senare tillvägagångssätt under förhandenvarande omständigheter förefölle omotiverat och onödigt arbetskrävande.

I de likalydande *motionerna I: 306 och II: 392* har erinrats om att Kungl. Maj:t icke ansett sig kunna förelägga årets riksdag de sakkunnigas den 1 mars 1949 framlagda förslag utan förklarat, att frågan därom skulle stå öppen till dess definitivt förslag förelåge. Skäl för en dylik ståndpunkt kunde givetvis anföras, men å andra sidan vore det uppenbart, att ett fördröjande av frågans avgörande komme att medföra besvärliga konsekvenser. Till dessa hörde bl. a. svårigheten att på ett riktigt och rättvisande sätt

kunna åstadkomma en restitution av en bensinskatt, som erlagts flera år tidigare. Motionärerna ansåge därför, att ett beslut i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag vore att förordas. Skulle emellertid riksdagen med hänsyn till sitt beslut år 1948 icke anse sig kunna biträda ett dylikt förslag, kunde det ifrågasättas, om icke den del av tilläggsskatten, som avsetts restituerad, borde reserveras och redan nu ställas till Kungl. Maj:ts disposition. Under sådana förhållanden skulle beloppet — i avvaktan på slutligt förslag från de sakkunnigas sida — av riksdagen ställas till Kungl. Maj:ts förfogande, att användas för ändamål som gagnade fisket och dess organisationer. Ett dylikt beslut syntes motiverat även ur psykologisk synpunkt. Vid ett övervägande av vilket av dessa två alternativ, som i första hand borde komma i fråga, hade motionärerna funnit sig böra stanna inför det förstnämnda.

I *motionen II: 384* har anförts, att det icke kunde anses att en restitution till fiskare skulle motarbeta de mål, man velat vinna med tilläggsskatten, enär det rörde sig om små belopp och ringa myckenhet i bensin i förhållande till det stora hela. Med anledning av föredragande departementschefens uttalanden borde erinras om att riksdagen år 1948 beslutat och Kungl. Maj:t nu föreslagit restitution av tilläggsskatten till jordbrukare oberoende av att åt utredningen uppdragits att utreda och inkomma med förslag om hur det skulle förfaras i fortsättningen med restitutionen av bensinskatten även i detta fall, som dock gällde långt större belopp än vad det vore fråga om till fiskare. Departementschefen hade vidare anförts, att det i och för sig icke föreläge något hinder att vid 1950 års riksdag, sedan de sakkunnigas definitiva förslag framlagts och granskats, upptaga frågan om restitution av tilläggsskatten å bensin, vilken under tiden före den 1 maj 1949 använts vid yrkesmässigt bedrivet fiske. Häremot kunde dock anmärkas, att ju längre tiden ginge efter det att ifrågavarande bensin förbrukats, ju svårare, om ej rent av omöjligt, bleve det för myndigheterna, som skulle omhänderha restitutionen till fiskare, att kunna kontrollera restitutionens riktighet, samt för fiskare att kunna ange den kvantitet som förbrukats två eller tre år tidigare. Därtill komme att ju längre tiden ginge desto svårare bleve det för fiskare att kunna bestämma, vilken eller vilka fiskare i fiskelaget, som vore berättigade till restitutionen eller hur stor del respektive fiskare skulle få, detta senare beroende på att fiskelagens sammansättning icke alltid vore konstant år efter år, utan att man bytte om besättning gång efter annan.

Utskottets yttrande.

I Kungl. Maj:ts den 24 mars 1949 dagtecknade proposition nr 188 har Kungl. Maj:t hemställt om bemyndigande att — i enlighet med de grunder som i propositionen angivits — förordna om restitution av tilläggsskatt å sådan bensin, som förbrukas vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1949—den 30 juni 1950.

I anledning av denna proposition har inom riksdagen väckts ett flertal motioner rörande restitution av *tilläggsskatten* å bensin, som använts i jordbrukets drift — för andra ändamål än för bensindrivna traktorer — samt vid yrkesmässigt bedrivet fiske. Sålunda har i de likalydande motionerna I: 300 (av herr Isaksson m. fl.) och II: 383 (av herr Hedlund i Rådomb. fl.) yrkats, att riksdagen — därest beslut fattades i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition nr 24 om fortsatt giltighet av förordningen av den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker — i avvaktan på slutförandet av sakkunnigutredningen angående restitution av bensinskatt i vissa fall måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att förordna om restitution av tilläggsskatt å all bensin, som förbrukades i jordbruksdriften och inom det yrkesmässigt bedrivna fisket, samt därvid vidtaga de förenklingar i det nuvarande restitutionsförfarandet, som syntes påkallade. Vidare har i motionen II: 384 (av herr Utbult m. fl.) hemställts, att riksdagen ville besluta uppdraga åt Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för genomförandet av en restitution av tilläggsskatten å sådan bensin, som använts vid framdrivande av motorbåt för yrkesmässigt utövande av fiske under tiden från och med den 1 maj 1948 till och med den 30 april 1949, med 22 öre per liter i huvudsaklig överensstämmelse med vad de sakkunniga anfört i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 mars 1949. I de likalydande motionerna I: 306 (av herr Karl Andersson m. fl.) och II: 392 (av herr Skoglund i Umeå m. fl.) har yrkats att riksdagen måtte besluta att restitution av den tilläggsskatt å bensin som använts vid yrkesmässigt fiske under tiden den 1 maj 1948—den 30 april 1949 skulle ske med ett belopp av 22 öre per liter.

Vad angår frågan om rätt till restitution av skatt för bensin som användes vid jordbrukets drift vill utskottet till en början erinra om vad i detta hänseende förekom vid 1948 års riksdag.

I anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 5 till 1948 års riksdag genomfördes en skärpning av bensinbeskattningen för tiden från och med den 1 april 1948. Denna skärpning innebar att för bensin skulle utgå — utöver den ordinarie bensinskatten om 18 öre per liter — en särskild tilläggsskatt med 27 öre per liter.

Under hänvisning till propositionen nr 5 yrkades i ett flertal motioner vid 1948 års riksdag, att ett restitutionsförfarande skulle införas i fråga om bensin som användes inom jordbruket; och såsom motivering härför åberopades dels den då aktuella skärpningen i bensinbeskattningen och dels den omstän-

digheten, att en import pågick från England av ett betydande antal traktorer byggda för bensindrift.

1948 års bevillningsutskott underströk i sitt över motionerna avgivna betänkande (nr 23), vilket godkändes av riksdagen, att den ifrågasatta restitutionsrätten fått ökad betydelse genom skärpningen av bensinbeskattningen men att å andra sidan eventuella åtgärder i syfte att tillmötesgå de i motionerna framförda önskemålen måste övervägas med särskilt beaktande av frågans rent ekonomiska sida såväl ur kontrollsynpunkt som eljest. Vidare förklarade samma års bevillningsutskott, att utskottet i princip hyste den uppfattningen att — då de genom bensinbeskattningen inflytande skattemedlen vore avsedda att bidra till täckande av kostnaderna för vägväsendet — kompensation borde lämnas jordbruket för de särskilda kostnader som uppkomme till följd av beskattningen av bensin, som användes såsom drivmedel för jordbrukets maskiner; huruvida kompensationen borde avse endast tilläggsskatten å bensin eller göras mera omfattande ville utskottet lämna öppet. I enlighet härmed och då 1948 års bevillningsutskott icke vore berett att anvisa en slutgiltig lösning av sättet för genomförandet av den ifrågasatta restitutionsrätten, hemställde utskottet, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig och förutsättningslös utredning snarast möjligt rörande frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, som användes vid jordbrukets drift. Samtidigt beslöt utskottet föreslå riksdagen att — med hänsyn bl. a. till den nyssnämnda importen från England av bensindrivna traktorer — bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest praktiska svårigheter icke skulle hindra genomförandet av en dylik restitution, förordna om restitution av tilläggsskatten å sådan bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1948—den 31 mars 1949.

På sätt framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har Kungl. Maj:t den 12 november 1948 — efter verkställd utredning rörande möjligheterna att genomföra en restitution i överensstämmelse med det av riksdagen lämnade bemyndigandet — *dels* förordnat att restitution finge äga rum av tilläggsskatt å sådan bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden 1 april 1948—den 31 mars 1949, *dels ock* bemyndigat chefen för finansdepartementet att tillkalla sakkunniga med uppdrag att utreda frågan om rätt till restitution av skatt för bensin som användes vid bl. a. jordbrukets drift.

Sistnämnda sakkunniga ha sedermera tillkallats. Något slutligt förslag från de sakkunnigas sida har ännu icke framlagts.

Beträffande det närmare innehållet i det förslag som framlagts i propositionen nr 188 må här nämnas följande. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 mars 1949 hemställde statens livsmedelskommission, att förslag måtte framläggas för riksdagen därom, att gällande restitutionsförfarande beträffande tilläggsskatten å bensin, som användes vid jordbruket till bensindrivna traktorer, skulle få tillämpas jämväl under tiden den 1 april 1949—den 31 mars 1950 med vissa i skrivelsen närmare angivna modifikationer. De av kommis-

sionen förordade ändringarna inneburo, att minimikvantiteten för rätt till restitution skulle nedsättas från 100 liter i kvartalet till 200 liter för helt år räknat, samt att restitutionen skulle kunna erhållas även för tilläggsskatten å sådan bensin, som användes för stenröjning och annan grundförbättring i jordbruket eller såsom startbensin till oljedrivna traktorer. I propositionen har föreslagits, att ifrågavarande bemyndigande skulle avse tiden den 1 april 1949—den 30 juni 1950. Kommissionens förslag om sänkning av minimikvantiteten till 200 liter per år har godtagits i propositionen. Övriga båda förslag till utvidgningar av restitutionsrätten ha däremot icke upptagits i propositionen. Såsom skäl härför har föredragande departementschefen hänvisat till att 1948 års riksdag — i enlighet med vad samma års bevillningsutskott hemställt — uppdragit förhållandevis snäva gränser för rätten att åtnjuta restitution. Vidare har departementschefen framhållit, att varje utvidgning av rätten till restitution vore ägnad att väcka nya krav på restitutionsrätt. Beträffande särskilt den ifrågasatta rätten till restitution för tilläggsskatt å bensin, som användes för stenröjning m. m. inom jordbruket, borde enligt departementschefen även beaktas, att tilldelning av bensin för detta ändamål skedde i annan ordning än den som gällde för bensin till jordbrukets bensindrivna traktorer. Vad angår den föreslagna rätten till restitution av tilläggsskatt å startbensin har departementschefen framhållit *dels* att antalet restitutionsfall skulle ökas med 30 000 å 40 000, vilket skulle medföra ett ökat administrativt arbete, *dels ock* att den såsom drivmedel för ifrågavarande traktorer använda oljan vore helt skattefri.

Yrkande om utvidgad rätt till restitution av skatt å bensin, som användes vid jordbruket, har — såsom förut omnämnts — framställts i de likalydande motionerna I: 300 (av herr Isaksson m. fl.) och II: 383 (av herr Hedlund i Rådomb. fl.). I dessa motioner har särskilt framhållits, att det vore principiellt felaktigt och ur flera synpunkter farligt att beskatta ett sådant produktionsmedel som bensin, som numera spelade en betydande roll vid jordbrukets rationalisering. Vidare har i motionerna anförts, att det syntes möjligt att genomföra ett förenklat restitutionsförfarande utan att effektiviteten förringades eller nödig kontroll eftersattes.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om att utskottet i sitt betänkande den 10 maj 1949, nr 38, i anledning av Kungl. Maj:s proposition nr 24 med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, med visst undantag varom här ej är fråga, tillstyrkt att den vid 1948 års riksdag genomförda skärpta indirekta beskattningen — däribland tilläggsskatten å bensin — skulle bibehållas under nästföljande budgetår.

Vad angår den mera begränsade frågan om utvidgning av restitutionsrätten med avseende å tilläggsskatten å bensin, som användes vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1949—den 30 juni 1950, har det i propositionen nr 188 framlagda förslaget härutinnan motiverats

med, att den av 1948 års riksdag begärda sakkunnigutredningen icke komme att bliva slutförd i så god tid att en definitiv lösning av restitutionsfrågan i hela dess vidd kunde framläggas vid 1949 års riksdag.

Den sålunda föreslagna förlängningen av giltighetstiden för nu gällande restitutionsrätt i fråga om tilläggsskatten å bensin som användes inom jordbruket till bensindrivna traktorer har icke givit anledning till erinran från utskottets sida. Inom utskottet ha farhågor uttalats för att — därest bensinransoneringen under den tidsperiod som avses med förlängningen skulle upphävas — svårigheter skulle uppkomma vid restitutionens handhavande. Emellertid torde det kunna antagas, att livsmedelskommissionen under den hittills gångna tiden förvärvat sådan erfarenhet vid bedömandet av restitutionsfallen, att kommissionen även efter ransoneringens bortfallande skulle under den begränsade tid som det här gäller kunna bemästra de ökade svårigheter vilka givetvis skulle inträda.

I propositionen har i ett hänseende förordats en uppmjukning av de hittills tillämpade restitutionsbestämmelserna. Sålunda har föreslagits, att rätt till restitution skulle inträda — i stället för såsom för närvarande vid en minimiförbrukning om 100 liter i kvartalet — så snart minimiförbrukningen uppgått till 200 liter för helt år räknat. Utskottet finner denna jämkning ändamålsenlig och anser hinder icke böra föreligga att tillämpa denna nya gränsdragning för hela kalenderåret 1949. Inom utskottet har vidare uttalats önskemål om att restitutionsrätten — vid tillämpningen av bestämmelserna om viss minimiförbrukning — skulle närmare hänföras till förbrukningen till varje särskild bensindriven traktor i stället för att bedömas med hänsyn till förbrukningen vid varje särskilt jordbruk. Därest en sådan anordning skulle anses lämplig och enkel att genomföra, har utskottet ej något att erinra mot att vid restitutionsrättens handhavande nyssnämnda önskemål i skälig omfattning tillgodoses.

Utskottet övergår härefter till att behandla den principiellt och praktiskt sett mera betydelsefulla frågan om införande av rätt till restitution av tilläggsskatt å *all* bensin som förbrukas i jordbruksdriften. Såsom förut omnämnts har yrkande härom framförts i de likalydande motionerna I: 300 och II: 383.

Enligt utskottets mening är denna fråga om restitutionsrätten för skatt å all bensin som användes vid jordbruket mycket komplicerad, och det synes förenat med åtskilliga svårigheter att i detta avseende finna en enkel och tillförlitlig lösning. Vissa skäl tala uppenbarligen för att en restitutionsrätt avseende den totala skatten å bensin bör genomföras med det snaraste — särskilt med hänsyn till den nu rådande höga beskattningen å bensin — men å andra sidan kunna invändningar av olika slag framföras mot en restitutionsrätt av nu nämnd omfattning. Utskottet vill erinra om att förevarande fråga vid upprepade tillfällen under de två sista årtiondena varit föremål för uppmärksamhet både inom riksdagen och eljest utan att något godtagbart förslag till restitutionsrättens närmare utformning kunnat framläggas.

I likhet med 1948 års bevillningsutskott är utskottet av den principiella uppfattningen, att — då de genom bensinbeskattningen inflytande skatte-medlen äro avsedda att bidra till täckande av kostnaderna för vägväsendet — kompensation bör lämnas jordbruket för de särskilda kostnader som uppkomma till följd av beskattningen av bensin som användes såsom drivmedel i ren jordbruksdrift. I olika sammanhang har visserligen diskuterats, huruvida denna principiella ståndpunkt skulle vara tillämplig även beträffande tilläggsskatten å bensin, vilken skatt motiverats med att det vore angeläget att åstadkomma en uppsugning av förefintligt köpkraftsöverskott och att skatteinkomsten skulle bidra till budgetens överbalansering. Emellertid har vid tilläggsskattens införande direkt utsagts, att jämväl denna skatt borde, åtminstone sett på längre sikt, komma vägväsendet till godo; och vidare må framhållas, att det icke synes praktiskt möjligt att — på sätt som skett beträffande övriga skärpningar på den indirekta beskattningens område i syfte att överbalansera budgeten — låta de ökade omkostnaderna i anledning av skatteskarpnings å bensin slå helt igenom i konsumentpriserna.

Med hänsyn härtill och då det i och för sig synes rimligt att restitution beviljas för tilläggsskatten å all bensin, som vid jordbruket användes för annat ändamål än vägtransporter, kan utskottet i princip ansluta sig till den mening som anförts i de nu förevarande motionerna I: 300 och II: 383 eller alltså att en restitutionsrätt av nu angiven omfattning är motiverad. Införandet av en sådan restitutionsrätt är självfallet av stor betydelse såvitt angår hela tiden från och med den 1 april 1948, då den skärpta bensinbeskattningen trädde i kraft.

Emellertid har i diskussionen rörande den nu ifrågasatta restitutionsrätten framförts vissa invändningar mot tillskapandet av en dylik rätt.

I sådant hänseende har bland annat påpekats, att ett bifall till motionerna skulle innebära ett speciellt gynnande av jordbruksnäringen, som saknade motsvarighet inom annan näringsverksamhet, t. ex. skogsbruket, att i följd härav nya krav på utvidgning av restitutionsrätten skulle med visst fog kunna framföras, och att detta i sin tur skulle föra med sig ett så omfattande administrativt arbete, att lämpligheten av restitutionsrätten över huvud taget kunde dragas i tvivelsmål.

Vidare har framhållits — under hänvisning till de sedan år 1929 gällande villkoren för rätten att åtnjuta restitution — att en restitutionsrätt i överensstämmelse med motionärernas förslag icke skulle få någon praktisk betydelse för det stora flertalet enskilda utövare av jordbruksnäringen. Såsom förutsättning för rätten att åtnjuta restitution har nämligen städse gällt — bortsett från den provisoriska restitution som beslöts vid 1948 års riksdag — att förbrukningen skall uppgå till minst 500 liter i kvartalet. Endast i fråga om större jordbruk torde förbrukningen under vissa kvartal uppgå till nyssnämnda kvantitet. Skulle å andra sidan gränsen för rätt att åtnjuta rätt till restitution nedsättas till exempelvis 200 liter för år såvitt angår bensin, som förbrukas vid jordbruket, skulle det kunna göras gäl-

lande, att jordbruket såsom sådant sattes i förmånsställning i jämförelse med bl. a. förbrukare av industribensin.

Därest en restitutionsrätt skulle genomföras i enlighet med motionärernas önskemål skulle förmodligen vissa tillämpnings- och kontrollsvårigheter uppstå. Sålunda skulle gränsfall komma att föreligga som skulle försvåra handläggningen av restitutionsrätten, exempelvis frågor i vilken utsträckning restitution skulle beviljas för motorfordon som utnyttjades för stenröjning eller täckdikning på jordbruksmark men som dessutom kunde begagnas för andra ändamål. Vid avvecklingen av krisorganisationen och bensinransoneringen skulle handhavandet av restitutionsrätten komma att övertagas av de ordinarie statliga myndigheterna, vilka dels skulle sakna erfarenheter på detta område och dels måste erhålla ökad personal.

Dessutom kan framhållas, att tillägsskatten å bensin är en beskattning av mera tillfällig natur; det kan sålunda med viss grad av sannolikhet antagas, att en avveckling kan ske av denna skatt redan från och med den 1 juli 1950. Den i motionerna I: 300 och II: 383 yrkade restitutionsrätten måste därför anses vara av mera begränsad betydelse.

I nuvarande läge är ett ställningstagande till frågan om införandet av den här berörda restitutionsrätten icke möjligt utan att samtidigt beaktas det förhållandet, att en på initiativ av 1948 års riksdag igångsatt sakkunnigutredning pågår rörande bl. a. just detta spörsmål, och att resultatet av denna utredning kan väntas föreligga senast under hösten 1949. Det torde därför med all rätt kunna göras gällande, att med avgörandet av den hos utskottet föreliggande frågan borde anstå till dess nyssnämnda utredning avslutats och Kungl. Maj:t tagit ställning till densamma. En sådan ståndpunkt skulle vara väl förenlig med den praxis som inom bevillningsutskottet tidigare följts vid handläggningen av frågor, beträffande vilka utredning pågått genom särskilda, av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga.

Då utskottet i förevarande fall likväl övervägt att frånga nämnda praxis har detta berott på utskottets intresse av att restitutionsfrågan snarast löses i positiv riktning. Emellertid har utskottet i saknad av tillräckliga hållpunkter för frågans bedömande, särskilt för det fall att bensinransoneringen i en nära framtid upphäves, icke ansett sig nu kunna framlägga något i detalj utarbetat förslag rörande utformningen av restitutionsrätten.

Under återopande av vad i det föregående anförts tillstyrker utskottet, att riksdagen måtte — med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 188 — bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om restitution av tillägsskatt å sådan bensin, som användes vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1949—den 30 juni 1950. Vid utnyttjandet av detta bemyndigande torde Kungl. Maj:t i första hand böra följa de riktlinjer, som angivits i propositionen i ämnet. Därast emellertid Kungl. Maj:t vid handläggningen av förevarande ärende — eventuellt efter de sakkunnigas hörande — icke finner praktiska svårigheter i detta hänseende föreligga utan anser det lämpligt och praktiskt möjligt att göra restitutionsrätten mera omfatt-

tande än i propositionen föreslagits, bör det av utskottet tillstyrkta bemyndigandet anses innefatta rätt för Kungl. Maj:t att besluta om sådan utvidgning.

Genom utskottets förenämnda uttalanden anser utskottet sig ha redovisat sin ställning till de nu ifrågavarande motionerna I: 300 och II: 383.

Vad härefter angår frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, som användes vid yrkesmässigt bedrivet fiske, torde utskottet få erinra om, att jämväl denna fråga var föremål för särskild uppmärksamhet vid 1948 års riksdag.

Sålunda väcktes i olika motioner vid nämnda års riksdag förslag om borttagande av skatten för bensin som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske eller, om detta icke läte sig göra, om restitution av erlagd bensinskatt direkt till förbrukarna. I sitt förut omnämnda betänkande nr 23 förklarade 1948 års bevillningsutskott, att vad utskottet anfört beträffande frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, som användes vid jordbruket, vore i vissa hänseenden tillämpligt även med avseende å frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, som användes vid yrkesmässigt bedrivet fiske; och i enlighet härmed förordade utskottet, att utredning verkställdes även av spörsmålet om rätt till restitution av skatt för bensin, som användes vid yrkesmässigt bedrivet fiske. Samtidigt förklarade utskottet att då viss generell restitution redan enligt dittills gällande bestämmelser beviljades fiskets utövare, syntes några provisoriska åtgärder i avvaktan på utredningsresultatet icke i detta fall vara erforderliga. Utskottet hemställde, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en allsidig och förutsättningslös utredning av frågan om rätt till restitution av skatt för bensin som användes för yrkesmässigt bedrivet fiske. Vad utskottet sålunda hemställt bifölls av 1948 års riksdag.

De i det föregående omnämnda sakkunniga, som chefen för finansdepartementet tillkallat med stöd av Kungl. Maj:ts den 12 november 1948 lämnade bemyndigande, ha erhållit i uppdrag att utreda även frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, som användes för yrkesmässigt bedrivet fiske.

För utskottet har varit tillgänglig en den 1 mars 1949 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrivelse, däri de sakkunniga föreslagit, att åtgärder måtte vidtagas för genomförandet av en restitution av tilläggsskatt å sådan bensin som använts vid framdrivandet av motorbåt för yrkesmässigt utövande av fiske under tiden den 1 maj 1948—den 30 april 1949 i huvudsaklig överensstämmelse med vad i skrivelsen anförts. Enligt de sakkunniga skulle restitution beviljas med 22 öre per liter, som fiskare i ansökan till vederbörande länsstyrelse uppgåve sig ha förbrukat för yrkesmässigt fiske, dock att restitutionen icke finge avse större myckenhet än som motsvarade ransoneringstilldelningen.

I propositionen nr 188 — som är dagtecknad den 24 mars 1949 — har föredragande departementschefen omnämmt, att de sakkunnigas förslag avlämnats. Emellertid har departementschefen samtidigt uttalat, att ett omedelbart genomförande av detta förslag skulle få konsekvenser, vilka icke för närvarande kunnat helt överblickas. Därest den föreslagna restitutionsrätten beviljades, skulle detta i viss mån innebära ett föregripande av det slutliga ståndpunktstagandet i denna fråga. Härtill komme att förslaget i vad anginge den tekniska utformningen av restitutionen — vilket förslag innebure att restitutionsärendena skulle handläggas i en hittills icke prövad ordning — ännu icke hunnit remissbehandlas. Med hänsyn härtill ansåg departementschefen sig icke kunna förorda att de sakkunnigas förenämnda förslag nu framlades för riksdagen. I anslutning härtill framhöll emellertid departementschefen, att det i och för sig icke förelåge något hinder att vid 1950 års riksdag — sedan de sakkunnigas definitiva förslag framlagts och granskats — upptaga frågan om restitution av tilläggsskatt å bensin, som under tid före den 1 maj 1949 använts vid yrkesmässigt bedrivet fiske.

I samtliga motioner, som väckts i anledning av propositionen nr 188, har behandlats frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, som förbrukats vid yrkesmässigt bedrivet fiske. I motionerna I: 300 och II: 383, däri särskilt understrukits att tilläggsskatten å de förhållandevis små mängder bensin som förbrukades inom det yrkesmässiga fisket vore ur statsfinansiell synpunkt av ringa betydelse, ha motionärerna hemställt att riksdagen — i avvaktan på slutförandet av sakkunnigutredningen — måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att förordna om restitution av tilläggsskatten å all bensin, som förbrukades inom det yrkesmässigt bedrivna fisket. — I motionen II: 384 har hänvisats till att restitution föreslagits av tilläggsskatten till jordbrukare, oberoende av att utredning i frågan påginge, och vidare har i motionen anförts att vissa olägenheter skulle uppkomma, därest restitution för tiden den 1 maj 1948—den 30 april 1949 skulle genomföras först sedan beslut härutinnan fattats av 1950 års riksdag. I motionen har hemställts, att riksdagen ville uppdraga åt Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för genomförandet av en restitution av tilläggsskatten å sådan bensin, som använts vid framdrivande av motorbåt för yrkesmässigt utövande av fiske under tiden den 1 maj 1948—den 30 april 1949, med 22 öre per liter i huvudsaklig överensstämmelse med vad de sakkunniga anförts i sin skrivelse den 1 mars 1949. — I motionerna I: 306 och II: 392 har förordats att de sakkunnigas i skrivelsen den 1 mars 1949 framlagda förslag måtte genomföras eller att den del av tilläggsskatten, som vore avsedd att restitueras, skulle reserveras och redan nu ställas till Kungl. Maj:ts disposition. I enlighet härmed har i sistnämnda två motioner hemställts att riksdagen ville besluta, att restitution av tilläggsskatt å den bensin, som använts vid yrkesmässigt fiske under tiden den 1 maj 1948—den 30 april 1949, skulle ske med ett belopp av 22 öre per liter.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har yrkande om restitution av tilläggsskatten å bensen, som använts eller kommer att användas i fisket under tiden den 1 april 1948—den 30 juni 1949, framställts i de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 122 och II: 143. Dessa motioner ha hänvisats till jordbruksutskottet, vilket utskott i sitt utlåtande nr 1 den 3 mars 1949 under punkten 104:o) hemställt, att riksdagen måtte avslå desamma. Utskottets berörda hemställan har bifallits av riksdagen (se riksdagens skrivelse den 19 mars 1949, nr 9).

Frågan om restitution av tilläggsskatten å bensen, som använts eller kommer att användas vid yrkesmässigt bedrivet fiske under tiden den 1 april 1948—den 30 juni 1949, har således prövats och avgjorts av 1949 års riksdag redan innan propositionen nr 188 framlades för riksdagen och innan nyssnämnda fem motioner — vilka föranletts av propositionen — väcktes. Härjämte må framhållas, att i sagda proposition icke framlagts något förslag rörande restitution av tilläggsskatt för bensen, som använts eller kommer att användas vid yrkesmässigt bedrivet fiske. Med hänsyn härtill har utskottet icke ansett sig kunna ingå i saklig prövning av förenämnda fem motioner, såvitt däri framlagts förslag om restitution av tilläggsskatt å bensen, som använts eller kommer att användas vid yrkesmässigt bedrivet fiske under tiden den 1 april 1948—den 30 juni 1949 eller under viss del av berörda tidsperiod. De motionsvis nu framförda förslagen härutinnan torde därför icke böra föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

För utskottet återstår här efter att taga ställning till det i motionerna I: 300 och II: 383 framställda yrkandet, i vad detsamma kan anses avse restitution av tilläggsskatt å bensen, som kommer att förbrukas under tiden efter den 30 juni 1949 vid yrkesmässigt bedrivet fiske. Då det emellertid icke synes vara förenat med några allvarligare olägenheter att i detta hänseende avvakta resultatet av den pågående sakkunnigutredningen, avstyrker utskottet bifall till sistnämnda två motioner, såvitt nu är i fråga.

I samband med behandlingen inom utskottet av spörsmålen om restitution av tilläggsskatt å bensen, som använts vid jordbrukets drift eller yrkesmässigt bedrivet fiske, har fråga uppkommit huruvida icke en motsvarande restitutionsrätt borde införas med avseende å tilläggsskatt för bensen, som använts inom skogsbruket för annat ändamål än för vägtransporter. Utskottet — som icke tagit närmare ställning till nu berörda fråga — anser det önskvärt att hithörande problem klarläggas i samband med den pågående utredningen rörande andra restitutionsspörsmål.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte — med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 188 och i anledning av de likalydande motionerna I: 300 av herr Isaksson m. fl. och II: 383 av herr Hedlund i Rådomb. fl. — bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med i propositionen angivna grunder förordna om restitution av tilläggsskatt å sådan bensin, som förbrukas vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 april 1949—den 30 juni 1950, ävensom att — därest Kungl. Maj:t icke skulle finna praktiska svårigheter i detta hänseende föreligga — förordna om restitution i lämplig utsträckning av tilläggsskatt jämväl å sådan bensin som i övrigt användes vid jordbruket under nyssnämnda tid för annat ändamål än för vägtrafik; samt

B) att följande motioner, nämligen de likalydande motionerna I: 300 av herr Isaksson m. fl. och II: 383 av herr Hedlund i Rådomb. fl., i den mån desamma icke blivit besvarade genom vad utskottet under punkten A) hemställt,

de likalydande motionerna I: 306 av herr Karl Andersson m. fl. och II: 392 av herr Skoglund i Umeå m. fl., samt motionen II: 384 av herr Utbult m. fl., icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 maj 1949.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Velander, Gustaf Elofsson*, Heüman, Wehtje, Ramberg*, Rosander, Sjö, Petrén och Einar Eriksson*; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund, Sandberg, Kristensson i Osby*, Sundström, Nilsson i Kristinehamn, Persson i Svensköping*, Vigelsbo, Kärrlander* och Nilsson i Svalöv.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet